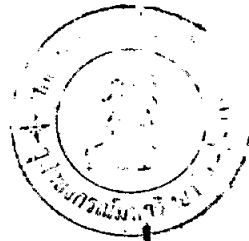

บทที่ 1

บทนำ

ความสำคัญของการศึกษาที่สนะทางสังคมในนวนิยายไทยสมัยรัชกาลที่ ๖

ความเป็นมาของปัญหา

รัชกาลพระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัว (พ.ศ. 2468-2477) เป็นสมัยที่มีการเปลี่ยนแปลงทางสังคมในหลาย ๆ ด้าน อันสืบเนื่องมาตั้งแต่สมัยพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว โดยเฉพาะการเปลี่ยนแปลงของประเทศจากระบอบสมบูรณาญาสิทธิราชมาเป็นระบอบประชาธิปไตยใน พ.ศ. 2475 เป็นเหตุการณ์ที่แสดงให้เห็นความเคลื่อนไหวทางความคิดครั้งใหญ่ของกลุ่มคนที่มีการศึกษาในสมัยนั้น ในค่านววรรณกรรม เป็นระยะเวลาที่นวนิยายอันเป็นรูปแบบใหม่ทางการประพันธ์ของไทย ได้เริ่มแพร่หลายขึ้น โดยพัฒนาจากนวนิยายแปลของตะวันตก เป็นที่น่าสังเกตว่า เนื่องจากวรรณกรรมย่อมสะท้อนสภาพสังคม และนวนิยายเป็นงานประพันธ์ที่มีรูปแบบใกล้เคียงกับชีวิตจริงของคนในสังคมมากที่สุด ดังนั้น นวนิยายไทยที่ประพันธ์ขึ้นและเริ่มแพร่หลายในสังคมไทยในช่วงเวลาที่มีความเคลื่อนไหวทางความคิดครั้งใหญ่ดังกล่าวนี้ จึงน่าที่จะแทรกหรือเสนอทัศนคติต่าง ๆ ทางสังคม อันแสดงถึงความเคลื่อนไหวที่สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงทางสังคมด้วย

ความสำคัญของการศึกษา

จากการศึกษาวรรณกรรมในสมัยพระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัว เป็นที่ทราบกันโดยทั่วไปว่า การประพันธ์นวนิยายเป็นรูปแบบใหม่ที่เพิ่งพัฒนาขึ้นมาจากนวนิยายแปลที่แพร่หลายอย่างมาก ระหว่างสมัยพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวและพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว โดยที่นวนิยายไทยในสมัยพระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัวนี้มีลักษณะเป็นของตนเอง กล่าวคือ มีการสร้างโครงเรื่อง การสร้างลักษณะนิสัยตัวละคร การใช้ฉากและรายละเอียดต่าง ๆ ในเรื่อง ฯลฯ เป็นแบบไทย และมีเนื้อหาที่สะท้อนเหตุการณ์ของยุคสมัย¹ แต่การศึกษา

¹สุพรรณี วราทร, ประวัติการประพันธ์นวนิยายไทย (กรุงเทพมหานคร : มูลนิธิโครงการตำราสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์, 2519), หน้า 233 และ 193.

นวนิยายในช่วงสมัยดังกล่าวในแง่ของการแสดงทัศนคติทางสังคมอย่างละเอียด ซึ่งจะแสดงให้เห็นว่า การพัฒนาของวรรณกรรมในด้านที่เป็นสื่อความคิด เป็นการพัฒนามาพร้อมกันกับการพัฒนาของวรรณกรรมในด้านรูปแบบ และเป็นการพัฒนาที่สอดคล้องกันกับความเคลื่อนไหวเปลี่ยนแปลงของสังคม นั้น ยังไม่เคยมีผู้ใดค้นคว้าศึกษามาก่อน และเนื่องจากการศึกษาทัศนคติทางสังคมในนวนิยายไทยสมัยรัชกาลที่ 7 | ซึ่งเป็นการศึกษาความเคลื่อนไหวทางความคิดในงานประพันธ์บันเทิงคดีรูปแบบนวนิยายโดยสอดคล้องกับความเคลื่อนไหวทางสังคม และมีความสัมพันธ์กับการกำหนดกลวิธีการประพันธ์อันเป็นการขยายลักษณะการประพันธ์นวนิยายไทยในระยะเริ่มต้นให้กว้างขวางขึ้นนี้ เป็นการศึกษาวรรณคดีเปรียบเทียบที่น่าสนใจมากแห่งหนึ่ง โดยเฉพาะการศึกษาจากวรรณกรรมไทย ซึ่งยังมีการศึกษาวิเคราะห์ในแง่นี้น้อยมาก ดังนั้น หัวข้อดังกล่าวจึงมีคุณค่าควรแก่การศึกษาเป็นอย่างยิ่ง

วัตถุประสงค์และสมมุติฐานในการศึกษา

การศึกษานี้มุ่งวิเคราะห์นวนิยายไทยระหว่าง พ.ศ. 2468 ถึง พ.ศ. 2477 ว่ามีเนื้อหาอันเป็นประเด็นที่แสดงทัศนคติทางสังคม และมีกลวิธีการประพันธ์ที่จะแสดงทัศนคติทางสังคมนั้น ๆ อย่างไร ทั้งนี้ นอกจากจะค้นหาทัศนคติต่าง ๆ ที่แสดงอยู่ในนวนิยายแล้ว ยังจะค้นหาความสัมพันธ์ระหว่างลักษณะความคิดเห็นที่แสดงอยู่ในนวนิยายกับวิธีการที่ใช้ในนวนิยายด้วย

สมมุติฐานในการศึกษา คือ ในระยะเวลาที่สังคมมีความเคลื่อนไหวเปลี่ยนแปลง โดยเฉพาะด้านความคิดของคนในสังคม ความแพร่หลายของการแสดงความคิดเห็นย่อมสะท้อนให้เห็นได้ทางหนึ่งในวรรณกรรม และปัจจุบันนี้เมื่อกระทบต่อเนื้อหาและรูปแบบของการประพันธ์ และเนื่องจากการวิเคราะห์ความคิดทางสังคมในนวนิยายไทยนี้ ไขแฉะเหตุผลว่า สภาพแวดล้อมทางสังคมมีอิทธิพลต่อลักษณะทางวัฒนธรรมที่อยู่ในรูปของวรรณกรรม การศึกษานี้จึงมุ่งสำรวจสภาพทางสังคมในช่วงเวลาดังกล่าว เพื่อปูพื้นฐานความเข้าใจในการศึกษาทัศนคติทางสังคมด้วย

ขอบเขตและวิธีการศึกษาวิจัย

ขอบเขตและข้อจำกัดในการศึกษา

1. การศึกษาสภาพสังคมเพื่อวางพื้นฐานสำหรับการวิเคราะห์ทัศนคติทางสังคมในนวนิยาย จะเป็นการพิจารณาเฉพาะสภาพความเคลื่อนไหวเปลี่ยนแปลงที่สำคัญ ๆ ของสังคม

อันจะเป็นประโยชน์แก่การเข้าใจความคิดในนวนิยาย และสามารถจัดประเด็นที่สนใจต่าง ๆ ทางสังคมได้

2. นวนิยายที่ใช้ในการศึกษา เป็นนวนิยายที่คนทั่วไปควาตีพิมพ์จำหน่ายครั้งแรก ในระหว่าง พ.ศ. 2468 - 2477 ในจำนวนนวนิยายทั้งหมดนี้ จะคัดเลือกเฉพาะนวนิยายที่แสดงทัศนะทางสังคม ทั้งที่เป็นการแทรกทัศนะไว้เพียงเล็กน้อย และที่ใช่วางเป็นความคิดหลัก (theme) ของเรื่อง เพื่อใช้ในการศึกษา

การคัดเลือกนวนิยายที่แสดงทัศนะทางสังคม ใช้หลักเกณฑ์ในการพิจารณา

คือ

ก) เป็นนวนิยายที่สะท้อนสภาพสังคม โดยนำแง่มุมบางประการของปรากฏการณ์ในสังคมมากล่าวถึงในนวนิยาย มีใช้การนำมาใช้เป็นเพียงฉากเท่านั้น หรือเป็นการสะท้อนสภาพสังคมในระดับลึกกว่าปรากฏการณ์ธรรมดา เช่น สะท้อนภาพความขัดแย้งที่มีอยู่ในสังคม เป็นต้น

ข) เป็นนวนิยายที่มีการแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับสังคม ความคิดเห็นอาจแสดงอยู่ทางความคิดของตัวละครในเรื่อง หรือเป็นการแสดงออกของผู้ประพันธ์โดยตรง ระดับของการแสดงความคิดเห็น มีตั้งแต่การตั้งคำถามวิเคราะห์ การพิจารณาตัดสินคุณค่าของพฤติกรรมซึ่งเป็นปัญหาทางสังคมในประเด็นใดประเด็นหนึ่งว่าดีหรือถูกต้องหรือไม่ การแสดงความเห็นขัดแย้งกับสภาพสังคม จนถึงการเสนอความคิดเห็นที่จะเปลี่ยนแปลงหรือแก้ไขสภาพสังคม

นวนิยายแสดงทัศนะทางสังคมที่ใช้ในการศึกษามีจำนวนทั้งสิ้น 20 เรื่อง ทั้งนี้ เป็นการคัดเลือกจากจำนวนนวนิยายที่คนทั่วไปควาประพันธ์ขึ้นในสมัยพระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัว 38 เรื่อง

ในการค้นคว้านวนิยายไทยที่ประพันธ์ขึ้นในสมัยพระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัวเพื่อการศึกษา ผู้เขียนพบข้อจำกัดประการหนึ่ง คือ เนื่องจากช่วงระยะเวลาตั้งแต่สมัยพระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัวถึงสมัยปัจจุบัน เป็นระยะเวลาที่ยาวนานมาก การค้นคว้ารวบรวมนวนิยายที่ประพันธ์ขึ้นในสมัยนั้นจึงเป็นไปได้ด้วยความยากลำบาก ทั้งนี้เพราะนวนิยาย

ส่วนใหญ่นั้นเป็นหนังสือเก่าอยู่ในสภาพชำรุด ทำให้ไม่ทราบปีพิมพ์บ้าง หรือหนังสือไม่ระบุปีพิมพ์บ้าง นอกจากนี้ จากการค้นคว้าตามห้องสมุดต่าง ๆ รวมทั้งในหอสมุดแห่งชาติ ยังไม่ปรากฏว่ามีการรวบรวมบรรณานุกรมนวนิยายในสมัยรัชกาลที่ 7 การค้นคว้ารวบรวมรายชื่อนวนิยายต้องอาศัยการค้นคว้าจากหนังสือว่าควยประวัติการประพันธ์ และคำแนะนำจากผู้สะสมหนังสือเก่า จำนวนนวนิยายที่ค้นคว้า และจำนวนที่คัดเลือกใช้ในการศึกษา จึงอาจขาดตกบกพร่องไปบ้าง เพราะขอจำกัดดังกล่าว

วิธีดำเนินการวิจัย

การศึกษาค้นคว้า ใช้วิธีศึกษาแบบวิจัยจากเอกสารและหนังสือ (Documentary Research) โดยมีขั้นตอนการวิจัยดังนี้

1. ค้นคว้าขอเท็จจริง .ทางการ เมืองและสังคมจากเอกสารและหนังสือทางประวัติศาสตร์และรัฐศาสตร์ เพื่อใช้ประกอบการศึกษาทัศนะทางสังคม
2. ศึกษาความเคลื่อนไหวเปลี่ยนแปลงทางรูปแบบของวรรณกรรม ซึ่งเป็นที่มาของการแสดงทัศนะทางสังคมในนวนิยาย
3. สสำรวจและวิเคราะห์ทัศนะต่าง ๆ ทางสังคมจากนวนิยายที่ประพันธ์ขึ้นระหว่าง พ.ศ.2468-2477 โดยแบ่งออกเป็นประเด็น
4. วิเคราะห์กลวิธีการประพันธ์ที่ใช้ในนวนิยายที่แสดงทัศนะทางสังคม และศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการ เสนอความคิดกับการ เลือกใช้กลวิธี

นอกจากการศึกษารวบรวมจากเอกสารและหนังสือแล้ว ได้ใช้วิธีสัมภาษณ์ผู้ประพันธ์นวนิยาย และผู้ที่มิชีวิตอยู่ในช่วงสมัยพระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัว เพื่อนำข้อมูลมาประกอบการวิเคราะห์ที่ครอบคลุมยิ่งขึ้น

ประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัย

1. ทำให้ทราบว่าความเคลื่อนไหวของวรรณกรรมไทยในช่วงสมัยรัชกาลที่ 7 มีความสอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงทางสังคม ทั้งในด้านรูปแบบและเนื้อหา กล่าวคือ ในสมัยที่รูปแบบนวนิยายเพิ่ง เกิดขึ้นใหม่ก็มีการ ใ้รนวนิยาย เป็นสื่อแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับ

สังคมพร้อมกันด้วย:

2. ทำให้พบการเลือกใช้กลวิธีในการแตงนวนิยาย เพื่อวัตถุประสงค์ในการเสนอหรือแทรกทัศนะทางสังคม ซึ่งยังผลักดันให้มีการพัฒนาวิธีการประพันธ์นวนิยายไทยที่อยู่ในระยะเริ่มต้น

3. การศึกษาทัศนะต่าง ๆ ทางสังคมอย่างละเอียด ทำให้ทราบความเคลื่อนไหวทางความคิด อันได้แก่ ความรู้สึกนึกคิด ทัศนคติ และค่านิยมส่วนหนึ่งของคนในสังคมสมัยนั้น ซึ่งมีประโยชน์ในสองทางคือ ทางค่านววรรณกรรม เมื่อนำมาศึกษาทั้งค่านรูปแบบและเนื้อหา นับเป็นการขยายแวงของของการศึกษาวรรณกรรมให้กว้างขวางและลึกซึ้งยิ่งขึ้น ส่วนทางค่านสังคมศาสตร์ ทัศนะต่าง ๆ ที่พบในนวนิยายอาจนำไปใช้ศึกษาและวิเคราะห์อีกครั้งหนึ่งด้วยแนวทฤษฎีทางสังคมศาสตร์ เพื่อประโยชน์ในการศึกษาค่านประวัติศาสตร์และรัฐศาสตร์ในเวลาต่อไปได้

4. เป็นการศึกษาคุณค่าวรรณกรรมไทยในแนวของวรรณคดีเปรียบเทียบ ซึ่งยังไม่เป็นที่แพร่หลาย หรือมีการค้นคว้าอย่างจริงจัง โดยเฉพาะอย่างยิ่ง การค้นคว้าเกี่ยวกับการประพันธ์นวนิยายในยุคแรกเริ่ม ด้วยการศึกษานางวิเคราะหวรรณกรรมอย่างแท้จริง การศึกษานี้จึงเป็นประโยชน์แก่วรรณคดีศึกษาในด้านที่เป็นส่วนหนึ่งที่จะเสริมวรรณคดีศึกษาของไทยให้ใกล้เคียงความสมบูรณ์ยิ่งขึ้น และอาจจะเป็นการริเริ่มประเด็นปัญหา ซึ่งจะทำให้มีการค้นคว้าวิจัย เกี่ยวกับหัวข้อศึกษานี้ต่อไป

ศูนย์วิจัยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย